

Profielkeuzeboekje

3havo - 3vwo

2023-2024

Naam:

Klas:

Colofon

Samengesteld door: Miriam de Vries
Passie Wierden - decanaat havo-vwo
September 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
1. Wie ben ik?	4
2. Passie Portfolio	5
Profiel	5
LOB-opdrachten	5
Hoe vul je het portfolio in?	5
3. Kiezen, hoe doe je dat?	8
4. Inrichting profielen havo	9
5. Inrichting profielen atheneum	10
6. Inrichting profielen gymnasium	11
7. (Extra) vak kiezen	12
Procedure bij keuze extra vak	12
Onder voorbehoud	12
8. Verschillen tussen de profielen	13
Profiel Cultuur en Maatschappij	13
Profiel Economie en Maatschappij	14
Profiel Natuur en Gezondheid	15
Profiel Natuur en Techniek	16
9. Het eindexamencijfer en het combinatiecijfer	17
10. Proces rond profielkeuze	18
11. Vakken in de bovenbouw	19
12. Gymnasium: Latijn en Grieks	31
13. Rekening houden met je vervolgopleiding	32
Eventuele doorstroom naar VWO	32
14. Slotwoord	32
15. Bijlagen	33

Voorwoord

Beste leerling,

Leerjaar drie is een bijzonder jaar voor jou. Op de Passie willen we niets liever dan dat jij je talenten ontdekt en ontwikkelt. Meer nog dat jij ontdekt hoe uniek je gemaakt bent door God je Schepper, zodat jij je talenten in kunt gaan zetten in Gods Koninkrijk en in de maatschappij. Je bent nog maar even onderweg op deze ontdekkingsstocht en toch wordt er nu al van je gevraagd om na te denken over hoe jij je schoolcarrière op De Passie verder vorm wilt geven. Aan het eind van dit schooljaar moet je een vakkenpakket (profiel) kiezen waarin je straks examen gaat doen. Een belangrijke beslissing dus.

Om je te ondersteunen in het ontdekken welke talenten bij jou passen, waar je echt blij van wordt en hoe je dit zoveel mogelijk terug kan laten zien in je vakkenpakket hebben we een profielkeuzeboekje samengesteld. Hierin vind je informatie over de verschillende profielen en alles wat daarmee samenhangt. Je moet zelf een keuze maken, maar wij als school proberen je zo goed mogelijk te begeleiden. De mentor is jouw belangrijkste aanspreekpunt en zal jou in het proces begeleiden. Het is belangrijk dat je veel over de vakken praat met je ouders of vrienden. Schroom niet om aan je docenten vragen te stellen. Als decaan sta ik ook klaar om je vragen te beantwoorden. Maar het allerbelangrijkste hopen we dat je ook God betreft in deze zoektocht en de keuzes die je maakt. Ik wens je veel succes en Gods zegen in het kiezen!

Mevr. De Vries | *Decaan havo-vwo*

1. Wie ben ik?

“*Wie ben ik?*” is een grote vraag. Antwoord vinden op die vraag betekent een ontdekkingstocht waarin je ontdekt wat jou **uniek** maakt. Die ontdekkingstocht vraagt tijd en aandacht. Maar vaak wil je daar ook niet over nadenken, er zijn wel leukere dingen te doen én het is ook niet altijd makkelijk om er over na te denken.

Iedereen maakt keuzes in het leven. Dagelijkse keuzes zoals: ‘*wat trek ik aan?*’, ‘*wat ga ik eten?*’, ‘*welke serie wil ik kijken?*’. Ook grotere keuzes: ‘*welke school kies ik?*’, ‘*welke opleiding past bij mij?*’, ‘*welke baan ga ik doen?*’. Keuzes geven weer wie je bent of wilt zijn en wat je waardeert in het leven.

Met andere woorden: keuzes bepalen wie je bent, jouw identiteit.

Ook andersom: wie jij als persoon bent (of wilt zijn) bepalen de keuzes die je maakt.

Jezelf beter leren kennen doe je door te ontdekken:

- Welke talenten en kwaliteiten specifiek bij jou horen.
- Waarom jij doet, denkt, voelt op een manier die misschien anders is dan anderen. (*hoofd, hart, handen*)
- Waarom jij ergens blij of enthousiast van wordt en een ander niet.
- Waarom jij ergens helemaal geen energie van krijgt en een ander wel.
- Waar jij van droomt of wat je graag nog zou willen doen of bereiken.

Op school doe je veel kennis en vaardigheden op, je hebt misschien het gevoel alleen maar te moeten leren. Maar deze jaren zijn ook bedoeld om te gaan ontdekken waar jij goed in bent en hoe je dit in je leven kunt gaan gebruiken.

Op school (én buiten school) kun je allerlei ervaringen op doen, experimenteren in wat bij jou past en waar jij blij van wordt (of juist niet). En gelukkig doe je dat samen met je klasgenoten of vrienden.

Alle ervaringen, ontdekkingen en vaardigheden zullen jou helpen om jezelf beter te leren kennen. Daarom besteden we daar op school aandacht aan en helpen je om deze kennis te verzamelen in je Passie Portfolio. Elk jaar vul je dit Portfolio in met wat je hebt geleerd en ontdekt. Het is jouw verzamelwerk om jezelf beter te begrijpen en daarmee dagelijkse keuzes én keuzes voor de toekomst te kunnen maken.

2. Passie Portfolio

Het Passie Portfolio maken we voor een groot deel in Magister. In Magister vind je onder het tabblad 'ELO' een tabblad 'Portfolio'. Onder *Portfolio* kun je kiezen voor drie tabbladen: 'profiel', 'portfoliodocumenten' en 'beoordeelde producten'. Dit portfolio in Magister blijft gedurende je schoolloopbaan bestaan. Elk jaar kun je hier de ingevulde informatie van de voorgaande jaren terug zien en aanvullen.

Profiel

Onder profiel kun je van alles over jezelf invullen. Er is een onderverdeling gemaakt in 4 kopjes: 'wie ben ik', 'wat kan ik', 'wat wil ik' en 'overig'. Je kunt er afbeeldingen invoegen of tekst inzetten. Het portfolio is iets persoonlijks, dus jij kunt het helemaal zelf invullen zoals jij dat graag wilt en zoals dat bij jou past. Vul het profiel dus in naar wat jij belangrijk vindt.

Zet zoveel mogelijk informatie die je verzamelt in je profiel of voeg documenten toe aan je portfoliodocumenten. Wanneer je bijvoorbeeld feedback krijgt van een vakdocent, mentor of medeleerling schrijf je dat op in je profiel. Heb je een mooie opdracht gemaakt waar je trots op bent of wat goed laat zien waar jouw kwaliteiten liggen, voeg je hem toe aan je portfoliodocumenten. Op deze manier wordt het portfolio een *verzamelwerk*.

LOB-opdrachten

Elk jaar moet je voor LOB een aantal opdrachten doen. Deze opdrachten vind je in dit werkboek of ontvang je als een ELO-opdracht. Wanneer je deze opdrachten hebt gemaakt en de opdrachten zijn goedgekeurd door de mentor voeg je de opdrachten toe aan je Portfoliodocumenten. Zijn er punten uit de opdracht die opvallen, bijvoorbeeld een aantal kwaliteiten die je hebt genoemd of een ervaring die je hebt opgedaan, zet dit dan ook in je profiel. Op deze manier maak je van je profiel een overzichtspagina van de belangrijkste punten.

Hoe vul je het portfolio in?

In je portfolio kun je vier vakken invullen. Hieronder vind je bij elk vak een aantal hulpvragen om in te vullen.

I. Wie ben ik?

Hier beschrijf je dingen over jezelf.

Je kunt onderstaande vragen gebruiken om iets over jezelf te schrijven. Maak er zoveel mogelijk een lopend verhaal van.

- Vertel iets over je familie.
- Waar kom je vandaan?
- Wat geloof jij?
- Wie is God voor jou?
- Van welke dingen word jij echt blij en krijg je energie?
- Wat vind je leuk om te doen; wat zijn je hobby's/sport/muziek?
- Hoeveel tijd besteed je aan je hobby's/sport/muziek?
- Wat vind je echt niet leuk om te doen?
- Waar word je boos van?
- Welke mensen zijn belangrijk voor jou?
- Welke eigenschappen passen echt bij jou? Hoe zou jij jezelf omschrijven?
- Heb je een bijbaan en zo ja, wat doe je en wat vind je ervan?
- Wat is je lievelingskleur?
- In welke onderwerpen ben jij geïnteresseerd? Ben je graag onder de mensen, of heb je liever rust om je heen?

II. Wat kan ik?

Hier beschrijf je dingen waar jij goed in bent of juist minder goed.

Je kunt onderstaande vragen gebruiken om iets over jezelf te schrijven. Maak er zoveel mogelijk een lopend verhaal van.

- Waar ben je goed in? Welke kwaliteiten/vaardigheden passen bij jou?
- Waar ben je niet zo goed in?
- Op welke eigenschappen (vaardigheden/kwaliteiten) van jezelf ben je trots?
- Welke dingen vind je makkelijk om te doen?
- Welke dingen ervaar je vaak als lastig?
- Welke ervaringen heb je opgedaan waarin je liet zien waar jij goed in bent?
- Je hebt voor de 1^e opdracht de ontwikkelingsmatrix ingevuld. Waar wil jij komend schooljaar in groeien/ontwikkelen?
- Welke dingen zou je beter willen leren? Beter willen kunnen?

III. Wat wil ik?

Hier beschrijf je wat je graag wilt bereiken in je leven.

Je kunt onderstaande vragen gebruiken om hier iets over te schrijven. Maak er zoveel mogelijk een lopend verhaal van:

- Waardoor raak jij gemotiveerd? Welke drijfveren passen bij jou (zie drijfverenlijst)?
- Wat zou je graag nog eens willen doen/ mee willen maken?
- Waar droom jij van?
- Welke rol speelt God in wat jij zou willen?
- Hoe/waar zie jij jezelf over 5 jaar?
- Welke beroepen zou jij willen kunnen?
- In welk bedrijf of bij welke organisatie zou je willen werken?
- Welke opleidingen zou jij willen doen?
- Welke keuzes heb je al gemaakt?

IV. Overig

Hier beschrijf je welke informatie je hebt verzameld over je profielkeuze en welke acties jij komende tijd wilt ondernemen.

Je kunt onderstaande vragen gebruiken om hier iets over te schrijven. Maak er zoveel mogelijk een lopend verhaal van:

- Welke vakken vind je interessant?
- Welke vakken lukken jou goed?
- Welke vakken vind je niet interessant?
- Welke vakken lukken jou niet goed?
- Welke beroepen vind je interessant?
- Welke opleidingen vind je interessant?
- Welke profielen passen het beste bij wat jij graag zou willen? Leg uit.
- Welke profielen passen echt niet bij jou? Leg uit.
- Welke informatie heb je al gevonden, zet de belangrijkste dingen per vak/ profiel op een rijtje.
- Van welke vakken/opleidingen/beroepen heb jij nog informatie nodig?
- Wat ga jij komende tijd doen om alle informatie te verzamelen? Maak een actielijstje.

Vakkenpakket (profielen)

In de eerste drie schooljaren krijgen alle leerlingen dezelfde vakken en zitten ze meestal drie jaar in dezelfde klas. Vanaf klas vier hoef je niet meer alle vakken te volgen. Je kiest dan een profiel. Een profiel is een pakket van vakken dat je zelf kunt samenstellen. Daarnaast volg je een aantal vakken dat voor iedereen verplicht is.

Het belangrijkste is dat je profiel aansluit bij je interesses, je talenten en wat je in de toekomst wilt gaan studeren.

Je kiest één van de vier profielen:

1. Cultuur en Maatschappij (C&M)
2. Economie en Maatschappij (E&M)
3. Natuur en Gezondheid (N&G)
4. Natuur en Techniek (N&T)

Het vakkenpakket bestaat uit drie delen:

1. Het gemeenschappelijk deel: Dit deel vormt ca. 50% van het vakkenpakket en is voor iedereen hetzelfde en voor iedereen verplicht. Dit deel bestaat uit de vakken Nederlands, Engels, Duits of Frans (op VWO), Maatschappijleer, Lichamelijke Opvoeding, Culturele Kunstzinnige Vorming en Godsdienst.
2. Het profieldeel: Dit deel vormt de kern van het betreffend profiel. De samenstelling van dit profieldeel is vastgesteld door het ministerie, daar heeft de school geen invloed op. Een profiel bestaat uit verplichte *profielvakken* en uit *profielkeuzevakken*. Bij de profielkeuzevakken mag je als leerling nog zelf kiezen tussen de aangegeven vakken.
3. Het vrije deel: het overige deel van je vakkenpakket kun je zelf kiezen, dit noemen we je vrije deel. Per profiel wordt aangegeven welke examenvakken binnen dat profiel gekozen kunnen worden. Je moet in het vrije deel minimaal 1 vak kiezen.

Er bestaat ook de mogelijkheid om een **extra vak** toe te voegen aan je vakkenpakket. Als je dat wilt, kun je in het vrije deel nog een extra vak kiezen.

Let op, er zijn wel voorwaarden voor het mogen kiezen van een extra vak.

Zie hiervoor hoofdstuk 7.

3. Kiezen, hoe doe je dat?

Keuzes maken is een lastig proces, zeker als het om grote keuzes voor je toekomst gaat. Het is dan belangrijk dat je stap voor stap kleine keuzes durft te maken, die jou helpen om uiteindelijk de grotere keuze ook te maken.

Om tot een goede profielkeuze te komen, is het belangrijk dat je eerst nadenkt over wie jij bent, wat jouw interesses zijn, wat jou motiveert, waar je goed in bent en welke type beroepen en opleidingen bij jou passen.

Met behulp van individuele of klassikale opdrachten werk je aan een portfolio waar je al deze dingen over jezelf verzamelt. Dit portfolio vind je terug op Magister en blijft daar bestaan totdat je van school gaat. Hierin verzamel je dus alles wat je te weten komt over jezelf, je vakkenkeuze en uiteindelijk je studiekeuze.

Het is belangrijk dat je zelf goed nadenkt over je keuzes. Daarnaast is het belangrijk om er veel met je ouders of mensen die jou goed kennen over te praten. Je ouders kunnen als coach van jouw keuzeproces een helpende hand bieden, juist doordat ze je goed kennen.

Sommige leerlingen weten al heel goed welke richting ze op willen, of juist niet, dan is een keuze maken minder ingewikkeld, maar blijft het toch belangrijk dat je met je portfolio kan laten zien waarom deze keuze echt bij jou past. Andere leerlingen vinden veel interessant of juist heel weinig interessant, dan wordt kiezen lastiger. Het invullen van je portfolio is dan lastig of niet voldoende. Vraag je mentor en/of decaan op tijd om hulp zodat zij je kunnen ondersteunen met andere opdrachten.

Een profielkeuze maken is best een grote keuze, daarmee geef je al richting aan wat je later kunt gaan studeren. Denk er dus goed over na, want eenmaal gekozen betekent dat je niet meer kunt wijzigen. Dit geldt in het bijzonder voor het vak dat je kiest in je vrije deel. Waarom kies je dit?

Ook als vakken toch tegen vallen of anders zijn dan je had gedacht, kan er niet meer gewisseld worden. Dit betekent dat je goed moet onderzoeken wat jij van een vak verwacht en of dit klopt met wat er gegeven wordt. Bevraag je docenten en zorg ervoor dat jouw beeld klopt met de werkelijkheid.

4. Inrichting profielen *havo*

Uit welke vakken bestaat een profiel? Hieronder vind je een overzicht van de verschillende profielen. Binnen elk vak met meerdere vakken mag je nog zelf kiezen welk vak je kiest.

Let op: bij Natuurkunde is wiskunde-B verplicht, bij economie of bedrijfseconomie moet je wiskunde volgen en bij biologie wordt scheikunde geadviseerd.

Soms kan het zijn dat je door je keuzes uitkomt op twee profielen, dan volg je een zogenaamd 'dubbelprofiel'. Bijvoorbeeld: Je kiest N&T met Biologie, dan is dit hetzelfde als N&G met wiskunde B en Natuurkunde. Op je diploma worden beide profielen vermeld.

Natuur en Techniek	Natuur en Gezondheid	Economie en Maatschappij	Cultuur en Maatschappij
<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV
<i>Profielvakken:</i> Natuurkunde Scheikunde Wiskunde B	<i>Profielvakken:</i> Scheikunde Biologie ○ Wiskunde A ○ Wiskunde B	<i>Profielvakken:</i> Economie Geschiedenis ○ Wiskunde A ○ Wiskunde B	<i>Profielvakken:</i> Geschiedenis ○ Frans ○ Duits
<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>Profielkeuzevak: (maak 2x keuze)</i>
○ Biologie ○ Informatica	○ Aardrijkskunde ○ Natuurkunde (<i>WiB verplicht</i>)	○ Aardrijkskunde ○ Duits ○ Frans ○ Bedrijfseconomie	○ Aardrijkskunde ○ Economie (<i>wiA verplicht</i>)
			○ Teken ○ Muziek ○ Duits ○ Frans
<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>
○ Duits ○ Frans ○ Teken ○ Muziek ○ Bedrijfseconomie ○ Aardrijkskunde ○ Economie	○ Duits ○ Frans ○ Teken ○ Muziek ○ Aardrijkskunde ○ Economie	○ Duits ○ Frans ○ Teken ○ Muziek ○ Biologie ○ Informatica	○ Duits ○ Frans ○ Informatica ○ Aardrijkskunde ○ Wiskunde A

5. Inrichting profielen *atheneum*

Uit welke vakken bestaat een profiel? Hieronder vind je een overzicht van de verschillende profielen. Binnen elk vak met meerdere vakken mag je nog zelf kiezen welk vak je kiest.

Soms kan het zijn dat je door je keuzes uitkomt op twee profielen, dan volg je een zogenaamd 'dubbelprofiel'. Bijvoorbeeld: Je kiest bijvoorbeeld N&T met Biologie, dan is dit hetzelfde als N&G met wiskunde B en Natuurkunde. Op je diploma worden beide profielen vermeld.

Natuur en Techniek	Natuur en Gezondheid	Economie en Maatschappij	Cultuur en Maatschappij
<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV ○ Frans ○ Duits <i>Profielvakken:</i> Natuurkunde Scheikunde Wiskunde B	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV ○ Frans ○ Duits <i>Profielvakken:</i> Scheikunde Biologie ○ Wiskunde A ○ Wiskunde B	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV ○ Frans ○ Duits <i>Profielvakken:</i> Economie Geschiedenis ○ Wiskunde A ○ Wiskunde B	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst CKV ○ Frans ○ Duits <i>Profielvakken:</i> Geschiedenis ○ Wiskunde A ○ Wiskunde C
<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>Profielkeuzevak: (maak 2x keuze)</i>
○ Biologie ○ Informatica	○ Aardrijkskunde ○ Natuurkunde	○ Aardrijkskunde ○ Duits ○ Frans ○ Bedrijfseconomie	○ Aardrijkskunde ○ Economie (wiA verplicht) ○ Teken ○ Muziek ○ Duits ○ Frans
<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>
○ Duits ○ Frans ○ Teken ○ Muziek ○ Bedrijfseconomie ○ Aardrijkskunde ○ Economie	○ Duits ○ Frans ○ Teken ○ Muziek ○ Aardrijkskunde ○ Economie	○ Duits ○ Frans ○ Teken ○ Muziek ○ Informatica	○ Duits ○ Frans ○ Informatica ○ Aardrijkskunde

6. Inrichting profielen *gymnasium*

Uit welke vakken bestaat een profiel? Hieronder vind je een overzicht van de verschillende profielen. Binnen elk vak met meerdere vakken mag je nog zelf kiezen welk vak je kiest.

Wanneer je kiest voor *gymnasium* dan volg je bij het gemeenschappelijke deel in plaats van Frans of Duits het vak Latijn.

Soms kan het zijn dat je door je keuzes uitkomt op twee profielen, dan volg je eigenlijk een zogenaamd '*dubbelprofiel*'. Bijvoorbeeld: Je kiest N&T met Biologie, dan is dit hetzelfde als N&G met wiskunde B en Natuurkunde. Op je diploma worden beide profielen vermeld.

Natuur en Techniek	Natuur en Gezondheid	Economie en Maatschappij	Cultuur en Maatschappij
<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>	<i>Gemeenschappelijk deel:</i>
Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst Latijn ○ CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst Latijn ○ CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst Latijn ○ CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer Lichamelijke opvoeding Godsdienst Latijn ○ CKV
<i>Profielvakken:</i> Natuurkunde Scheikunde Wiskunde B	<i>Profielvakken:</i> Scheikunde Biologie ○ Wiskunde A ○ Wiskunde B	<i>Profielvakken:</i> Economie Geschiedenis ○ Wiskunde A ○ Wiskunde B	<i>Profielvakken:</i> Geschiedenis ○ Wiskunde A ○ Wiskunde C
<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>1 profielkeuzevak:</i>	<i>Profielkeuzevak: (maak 2 keuzes)</i>
○ Biologie ○ Informatica	○ Aardrijkskunde ○ Natuurkunde	○ Aardrijkskunde ○ Duits ○ Frans ○ Bedrijfseconomie	○ Aardrijkskunde ○ Economie (wiA verplicht)
			○ Teken ○ Muziek ○ Duits ○ Frans
<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>	<i>1 Keuzevak (het vrije deel):</i>
○ Duits ○ Frans ○ Muziek ○ Bedrijfseconomie ○ Aardrijkskunde ○ Economie	○ Duits ○ Frans ○ Muziek ○ Aardrijkskunde ○ Economie	○ Duits ○ Frans ○ Muziek ○ Informatica	○ Duits ○ Frans ○ Informatica ○ Aardrijkskunde

7. (Extra) vak kiezen

Wanneer je je profielkeuze hebt gemaakt, is het ook mogelijk om in het vrije deel nog een extra keuzevak te kiezen. Dit vak komt dus bovenop je oorspronkelijke profielkeuze. Extra vakken worden niet meegenomen in het basisrooster. Dat betekent dat na het opstellen van het basisrooster het mogelijk is dat jouw gekozen extra vak (voor een deel) samenvalt met een ander vak. Het kiezen van een extra vak vraagt dus ook een zelfstandige houding om dit vak met mogelijk minder uren te kunnen volgen. Ook kan het zijn dat een extra vak consequenties heeft voor je toetsrooster. Het kan voorkomen dat je de toetsen voor je extra vak niet in de toetsweek kunt maken, dan regelen we een ander toetsmoment.

Procedure bij keuze extra vak

Wanneer je je profielkeuze hebt gemaakt, lever je bij je profielkeuze een formulier in met daarop jouw gekozen extra vak.

Tijdens de 2^e rapportvergadering zal het docententeam een voorlopig akkoord uitbrengen voor dit extra vak.

Tijdens de 3^e rapportvergadering zal er aan de hand van je prestaties en motivatie een definitief akkoord gegeven worden.

Voor het volgen van een extra vak brengen we 25 euro aan boekenkosten in rekening.

We gaan er vanuit dat je het extra vak het hele schooljaar volgt. Wanneer blijkt dat het teveel is voor je of dat er een andere reden is om het vak niet meer te volgen, dan kan er bij het nieuwe schooljaar gekozen worden om het te laten vallen. Mocht het nodig zijn om voortijdig te stoppen dan kan dat na elke toetsweek. Het cijfer blijft dan wel in Magister staan en telt mee bij je eindlijst van dat schooljaar.

Onder voorbehoud

Als school hanteren we een voorbehoud voor het kunnen geven van een vak. Als een (extra) vak te weinig leerlingen heeft, kan school er voor kiezen om dit vak toch niet aan te bieden. Je zult dan een ander vak moeten kiezen. Wanneer dit voor jou geldt, zal de decaan contact met jou en je ouder(s)/verzorger(s) opnemen om te bespreken welke andere mogelijkheden er zijn.

8. Verschillen tussen de profielen

Een profielkeuze hangt sterk samen met je vervolgopleiding. Soms wordt een bepaald profiel als eis gesteld voor toelating tot de opleiding. Daarnaast kun je met verschillende profielen ook heel goed dezelfde opleiding volgen. Het is niet altijd zwart-wit, maar wel goed om je te verdiepen in welke eisen er worden gesteld aan vervolgopleidingen die jij zou willen volgen.

Hieronder vindt je per profiel uitgelegd aan welke richting je kunt denken, soms zit daar dus ook overlap in.

Profiel Cultuur en Maatschappij

Het profiel Cultuur en Maatschappij is zeer geschikt voor opleidingen en beroepen in de kunst, in het onderwijs, in de sociale sector en in de communicatie.

Bij kunst kun je denken aan een opleiding tot kunstenaar aan de hogeschool voor de kunsten, maar ook aan andere opleidingen waarbij je creatief moet zijn, zoals creatieve therapie. Voor de opleiding tot kunstenaar (bijv. schilder, beeldhouwer, modeontwerper, filmer, musicus) is de belangrijkste voorwaarde natuurlijk dat je talent hebt. Maar binnen dit profiel kun je met behulp van een kunstvak jouw creativiteit verder ontwikkelen en kun je veel leren over het vak. Bij dit profiel passen ook heel goed de sociale opleidingen, zoals maatschappelijk werk en sociaal pedagogische hulpverlening. Het gaat om beroepen waarin je mensen bijstaat die maatschappelijk in nood zijn geraakt. Je praat met ze en probeert een oplossing te vinden voor de problemen. Ook personeelswerk kun je hierbij rekenen. Voor beroepen in het onderwijs is dit profiel erg geschikt, al zal voor sommige opleidingen, zoals leraar in een exact vak, een ander profiel verplicht zijn. In het onderwijs ben je met jongeren en volwassenen bezig, je moet organiseren en je moet creatief zijn. Dat zijn allemaal zaken die in dit profiel aan de orde komen. Alle vakken van C&M hebben met communicatie te maken: het overbrengen van informatie aan anderen. Daarom kun je met dit profiel ook goed terecht bij opleidingen in de sector communicatie. Denk aan opleidingen als journalistiek, voorlichting en communicatie.

Sectoren die goed bij C&M passen:

Onderwijs en hulpverlening
Veiligheid en Controle
Communicatie
Kunst en Cultuur

Voorbeelden van beroepen die bij C&M passen:

Beeldend kunstenaar, leraar
basisonderwijs, leraar voortgezet
onderwijs, journalist, maatschappelijk
werker, cultureel werker, musicus
toneelspeler, personeelswerker,
museummedewerker, creatief therapeut.

Cultuur & Maatschappij (C&M)

Dit profiel is gericht op taal, kunst, maatschappelijke vakken en rechten. Je ontwikkelt je sociale kanten en je creativiteit. Kernwoorden zijn: sociaal, maatschappelijk, artistiek, communicatie.

- je bent creatief, houdt van kunst, taal, theater en/of muziek
- je bent geïnteresseerd in anderen, komt graag onder de mensen en wil de ander helpen.

Samengevat:

werken met talen, inlevingsvermogen, met mensen willen praten, kunnen luisteren, sociaal betrokken zijn, maatschappelijke interesse hebben, artistiek bezig zijn, werken met media.

Profiel Economie en Maatschappij

Het profiel Economie en Maatschappij is heel geschikt voor degene die in de richting van economie, handel, management, communicatie of toerisme verder willen gaan. Wat economie, handel en management betreft denk je bij dit profiel aan opleidingen als commerciële economie, bedrijfseconomie en management, economie en recht. Hbo-opleidingen in de richting van bestuur (meestal bij de overheid) en management (meestal bij het bedrijfsleven) zijn bijv. bestuurskunde en bedrijfskunde. Met E&M ben je daar goed op voorbereid. Omdat je zowel aardrijkskunde als economie in je profiel hebt, is E&M het beste profiel voor toeristische opleidingen, zeker als je in het vrije deel nog een taal neemt. Vanwege de vele vakken op het gebied van communicatie en maatschappij in E&M is dit profiel heel goed voor opleidingen in de communicatie (mits niet technisch), in het onderwijs (mits niet exact) en in de sociaal-maatschappelijke richtingen. Wat deze opleidingen betreft is E&M dus een concurrent van C&M. je moet bedenken dat je in E&M meer met rekenen en onderzoeken bezig bent dan bij C&M. je zou voor dit profiel eigenlijk een beetje ondernemend moeten zijn en van organiseren moeten houden, want uiteindelijk is de kans groot dat je een leidende functie in het bedrijfsleven of bij de overheid krijgt.

Sectoren die goed bij E&M passen:

Veiligheid en Controle
Handel en Economie
Administratie
Communicatie
Bestuur en Management
Recht

Voorbeelden van beroepen die bij E&M passen:

Bedrijfseconoom, administrateur, bestuurskundige, PR-manager, accountant, functies bij een bank, jurist, advocaat, commercieel medewerker, marketingmanager, politicus, belastingadviseur, organisatieadviseur, uitgever, journalist, personeelswerker, belastingconsulent, uitgever, hotelmanager, makelaar, touroperator, directeur reisbureau, leraar economie of aardrijkskunde.

Economie & Maatschappij (E&M)

Met dit profiel ben je op weg om later 'iets' te doen in het zakenleven. Je bent gericht op de financiële kant van de maatschappij.

Kernwoorden zijn rekenen, financiën, onderzoeken, management

- je organiseert graag, neemt wel eens de leiding
- je gaat uitdagingen aan en durft voor je mening op te komen
- je bent geïnteresseerd in economie, handel, management en communicatie of toerisme

Samengevat:

adviseren op gebied van financiën, begrotingen opstellen/toelichten, leidinggeven en organiseren, kantoorwerk, zakelijke gesprekken voeren/onderhandelen, cijferwerk, in- en verkoop, marktonderzoek.

Profiel Natuur en Gezondheid

Dit profiel doe je als je belangstelling hebt voor mensen, dieren en planten. Bij 'belangstelling voor mensen' moet je dan in de eerste plaats denken aan de zorg voor de gezondheid. Met dit profiel kun je alle opleidingen op medisch gebied gaan doen zoals fysiotherapie, logopedie, verpleegkundige, diëtist. Overigens speelt bij de meeste van deze beroepen het omgaan met mensen ook een belangrijke rol. Veel N&G'ers zullen op een laboratorium terecht komen, bijv. bij een ziekenhuis. Daar doe je biologisch en chemisch onderzoek met behulp van apparatuur. Hier speelt het omgaan met mensen natuurlijk een minder belangrijke rol. Je moet dan wel erg precies zijn. Ook voor de opleidingen die met dieren en planten te maken hebben, zit je goed met N&G. Denk aan agrarische richtingen als bos- en natuurbeheer, veehouderij, tuin- en landschapsinrichting, enz.

Verder is N&G een goed profiel voor milieuopleidingen. Verder horen de opleidingen op het gebied van voeding in dit rijtje thuis. Denk aan voeding en diëtetiek. Veel mogelijkheden dus, maar pas op: je moet wel met de exacte vakken uit de voeten kunnen.

Sectoren die goed bij N&G passen:

Gezondheidszorg
Onderzoek, productie en techniek
Agrarische sector
Leefbaarheid en milieu

Voorbeelden van beroepen die bij N&G passen:

Fysiotherapeut, verpleegkundige, verloskundige, operatieassistent, diëtist, agrarisch voorlichter, landschapsarchitect, tuinarchitect, bosbouwkundige, laboratoriummedewerker, milieudeskundige, dierverzorger.

En meer voor VWO: apotheker, chirurg, bodemkundige, ingenieur, microbioloog, arts, piloot en tandarts. Vaak wordt hiervoor wiskunde B als eis gesteld.

Natuur & Gezondheid (N&G)

Dit profiel bereidt in het bijzonder voor op de studierichtingen die met gezondheidszorg en milieu te maken hebben, zoals geneeskunde, farmacie, (medische) biologie, milieukunde.

- je hebt interesse in de medische wereld, landbouw of milieu
- je bent goed in exacte vakken
- je wilt graag werken met mensen dieren of planten
- je bent nieuwsgierig en wilt graag weten hoe dingen ontstaan en hoe ze werken

Samengevat:

adviseren op gebied van gezondheid, natuur, milieu, voeding, landbouw/tuinbouw, interesse voor medisch, milieu, agrarisch; mensen helpen en verzorgen; onderzoek doen, problemen oplossen.

Profiel Natuur en Techniek

Natuur en Techniek is vooral bedoeld voor opleidingen waarin de exacte vakken een belangrijke rol spelen. Op het hbo en het wo staan alle technische en exacte opleidingen voor je open: elektrotechniek, bouwkunde, werktuigbouwkunde, weg- en waterbouwkunde, autotechniek, enz. Bij het werk komen veel berekeningen te pas en vaak is het belangrijk dat je ruimtelijk inzicht hebt. Ook met de computer moet je goed overweg kunnen. Ook laboratoriumwerk ligt in het verschiets, inclusief de meer technische richtingen als chemische technologie en biotechnologie.

Maar je hoeft echt niet een techneut te zijn om dit profiel te kiezen. In de milieusector is werk te vinden en je kunt met N&T ook alle opleidingen op het gebied van gezondheidszorg en landbouw en natuurlijke omgeving doen. Voor deze opleidingen is biologie aan te raden. Verder kun je denken aan opleidingen als informatica, verkeerskunde en verkeersvlieger. Prima vooruitzichten dus, maar je moet wel behoorlijk goed zijn in de exacte vakken.

Sectoren die goed bij N&T passen:

Onderzoek, productie en techniek
Gezondheidszorg
Leefbaarheid en milieu
Informatica

Voorbeelden van beroepen die bij N&T passen:

Scheikundig ingenieur, bouwkundige,
milieutechnoloog,
communicatiespecialist, landmeter,
researchmedewerker,
werktuigbouwkundige, architect,
chemicus, natuurkundige, wiskundige,
econometrist, meteoroloog,
bosbouwkundig onderzoeker en
IT-specialist, vlieger, arts,
laboratoriummedewerker,
elektronicus

Natuur & Techniek (N&T)

Profiel Natuur & Techniek is een exact profiel dat voorbereidt op vooral technische studierichtingen. Kernwoorden zijn techniek, ontwerpen, bouwen, wiskunde.

- je hebt interesse in natuurwetenschap en techniek
- je bent nieuwsgierig, je kunt logisch denken en zorgvuldig werken
- je bent goed in wiskunde en hebt ruimtelijk inzicht

Samengevat:

adviseren over natuur, techniek, milieu. Interesse voor elektronica, machines, bouwkunde, elektriciteit, computers, hoe iets in elkaar zit, ontwerpen, rekenen en tekenen, stoffen onderzoeken, research.

9. Het eindexamencijfer en het combinatiecijfer

Het Schoolexamen bestaat uit een schooldeel, het zogenaamde **Schoolexamen (SE)** en uit een landelijk **Centraal Examen (CE)**. Alleen als je het Schoolexamen volledig hebt afgerond, mag je deelnemen aan het Centraal Examen. Op grond van de resultaten van het schoolexamen en het Centraal Examen wordt bepaald of je geslaagd bent of niet. Voor de meeste vakken geldt dat het eindexamencijfer voor de helft bepaald wordt door het Schoolexamen (50%) en voor de helft door het Centraal Examen (50%).

Sommige vakken worden afgesloten met alleen een Schoolexamen. Dit zijn de vakken maatschappijleer, godsdienst, culturele kunstzinnige vorming (CKV), informatica & wiskunde D. Je doet voor deze vakken geen Centraal Examen. Het cijfer voor je Schoolexamen is direct je eindexamencijfer.

Ook maken alle leerlingen in hun examenjaar een profielwerkstuk (PWS).

Het gemiddelde cijfer van Maatschappijleer, het profielwerkstuk, CKV en Godsdienst vormt het '**combinatiecijfer**'. Dit combinatiecijfer wordt apart vermeld op je eindexamenlijst en geldt als een volwaardig examencijfer. Dat betekent ook dat dit cijfer als compensatie ingezet kan worden op je eindlijst. Als je bijvoorbeeld een 7 hebt als combinatiecijfer heb je 1 punt compensatie voor een onvoldoende.

Bij de gymnasiumleerweg vervalt het cijfer CKV en wordt het combinatiecijfer gevormd door drie vakken (tenzij je gekozen hebt alsnog CKV te volgen).

10. Proces rond profielkeuze

Hieronder staat het hele proces met bijbehorende data uitgewerkt.
Kijk goed wat er wanneer van jou of je ouders verwacht wordt.

	Data	Inhoud/doel
Oktober		Start LOB in de mentorles: Wie ben ik, wat kan ik, wat wil ik? Inleveren LOB opdracht 1
Herfstvakantie		
November	7 november	Profielkeuzeavond
		Voorbereiden profielenmarkt + vakvoorlichting
December	19 december vanaf 14.00	Profielenmarkt
Kerstvakantie		
Januari	29 januari	Beroepenbeurs Rijssen
Februari	5-9 februari	Profielkeuze in Zermelo
	25 januari - 2 februari	Vakdocenten geven input over haalbaarheid eigen vak
	In de loop van februari	Driehoeksgesprek met mentor voor bespreken + definitief maken profielkeuze
Voorjaarsvakantie		
Maart	5 maart	Inleveren extra vakkeuzes bij decaan
	12 maart	Rapportvergadering 2: bespreken profielkeuzes
	14-21 maart	Ouders ontvangen bevestiging profielkeuze + voorlopig akkoord extra vak
	27 maart	Beroepsstage + inleveren LOB opdracht 3
Meivakantie		
Juli	alternatieve lesweek	Pitch profielkeuze a.d.h.v. portfolio (LOB opdracht 4)
	16 juli	Rapportvergadering 3: definitief akkoord of dringend advies voor een andere profiel- of vakkenkeuze + definitief akkoord extra vak

11. Vakken in de bovenbouw

Omdat je in de bovenbouw kunt kiezen uit nieuwe vakken en het soms niet duidelijk is wat er van je verwacht wordt in de bovenbouw geven de vakdocenten hieronder een beschrijving van wat je van hun vak kunt verwachten. Heb je verdere vragen over deze vakken schroom niet om deze aan de vakdocenten te stellen.

Wiskunde A, B (C en D op vwo)

Wiskunde (havo):

Wiskunde is een verplicht vak bij de profielen E&M, N&G en N&T. Als je C&M kiest, hoef je op de havo niet verplicht wiskunde te doen. Je kunt dan wel voor wiskunde A kiezen in het vrije deel.

Er is een aantal uitzonderingen: als je economie kiest moet je verplicht wiskunde (A of B) volgen. Kies je natuurkunde dan moet je verplicht wiskunde B volgen.

Op de havo kan je kiezen tussen twee soorten wiskunde: wiskunde A en wiskunde B.

Wiskunde A: Bij studies in de economische richting, maar ook bij bijvoorbeeld psychologie of SPH moet je veel werken met statistiek. In wiskunde A zit een flink stuk statistiek en kansrekening. Ook moet je met functies en grafieken kunnen werken, dit doen we vooral met de grafische rekenmachine. In wiskunde A zit geen meetkunde.

Wiskunde B: Bij wiskunde B komen onderwerpen aan bod die je later hard nodig zult hebben als je de exacte kant op gaat, bijvoorbeeld in de sector techniek of natuur en milieu. Er wordt veel aandacht besteed aan functies, veranderingen, meetkunde en algebra. Hoe exacter en technischer je vervolgopleiding, des te meer je wiskunde B nodig zult hebben. Wiskunde B kost meer tijd dan wiskunde A. Bij wiskunde B heb je 4 uur in de week wiskunde, bij wiskunde A 3 uur. De meeste leerlingen vinden wiskunde B moeilijker dan wiskunde A, maar dit geldt niet voor iedereen. Heb je in de derde klas al veel moeite met wiskunde, overleg dan goed met je wiskundeleraar of wiskunde B een goede keuze zou zijn. Bij het vak Natuurkunde is het verplicht om wiskunde B te volgen.

Wiskunde (vwo):

Bij alle profielen is wiskunde een verplicht vak. Op het vwo kun je in klas 4 kiezen tussen 2 soorten wiskunde, wiskunde A of B. Bij het profiel N&T is wiskunde B verplicht. Daarnaast kun je voor wiskunde D kiezen. Dit is een extra vak dat je altijd naast wiskunde B volgt. Je hebt dan twee soorten wiskunde tegelijk.

Wiskunde A: Bij studies zoals psychologie en pedagogiek krijg je veel te maken met statistiek. In wiskunde A zit daarom een flink stuk statistiek en kansrekening. Ook moet je met functies en grafieken kunnen werken. Dit doe je voor een deel met de grafische rekenmachine, maar je moet ook zeker met de hand vergelijkingen kunnen oplossen en met letters werken. Bij economische studies is wiskunde ook belangrijk. In wiskunde A zit geen meetkunde. Als je verder wilt studeren in de richting van “Gedrag en Maatschappij” of “Economie” is wiskunde A onmisbaar. Let op: bij sommige economische studies op de universiteit moet je wiskunde B hebben. Als wiskunde je goed af gaat en je wilt economie studeren op de universiteit, dan heeft wiskunde B de voorkeur boven wiskunde A.

Wiskunde C: In 5 en 6 vwo is er bij het profiel C&M de mogelijkheid om in plaats van wiskunde A voor wiskunde C te kiezen. Een aantal onderwerpen van wiskunde A krijg je dan niet, maar in plaats daarvan krijg je dan meer logica en wat meetkunde. Dit kan handig zijn bij opleidingen in de cultuursector. Let op: Voor veel opleidingen is wiskunde A verplicht, en heb je dus niet genoeg aan wiskunde C. De keuze voor wiskunde C wordt pas in 4 vwo gemaakt.

Wiskunde B: Bij wiskunde B krijg je onderwerpen die belangrijk zijn voor opleidingen in de exacte hoek, bijvoorbeeld aan een technische universiteit. Ook voor universitaire studies zoals Natuurkunde, scheikunde en technische geneeskunde is wiskunde B verplicht. In wiskunde B zitten onderwerpen zoals functies, differentiëren en integreren, maar ook meetkunde en goniometrische functies, daar krijg je te maken met de termen sinus, cosinus en tangens. Wiskunde B heeft veel te maken met redeneren, je moet dus logisch na kunnen denken. Bij wiskunde B werk je weinig met 'verhaaltjessommen' en veel meer met formules en letters. Wiskunde B is abstracter dan wiskunde A en de meeste leerlingen vinden wiskunde B moeilijker dan wiskunde A. Wiskunde B kost meer tijd dan wiskunde A. bij wiskunde B heb je 4 uur in de week wiskunde, bij wiskunde A 3 uur. Bij het vak Natuurkunde is het verplicht om wiskunde B te volgen.

Wiskunde D: Wiskunde D is een bijzonder vak, wat je alleen als extra vak mag volgen. Het is een vak voor leerlingen die erg goed zijn in wiskunde. Het is een verdieping op wiskunde B, waarbij je ook wat onderwerpen uit wiskunde A krijgt. Je gaat bijvoorbeeld aan de slag met complexe getallen en met modellen, maar ook met statistiek en kansrekening. Hierdoor krijg je een brede wiskundige basis, waar je in een technische of exacte vervolgopleiding iets aan hebt. Wiskunde D is echter voor geen enkele vervolgopleiding verplicht, je volgt het dus vooral omdat je het zelf interessant vindt.

Wiskunde D wordt niet door een docent hier op school gegeven. Je volgt het vak via een programma 'Wiskunde D Online', zij leveren digitaal een boek, planning en huiswerk aan en kijken dat huiswerk ook na. Op school is er één lesuur in de week de mogelijkheid om hulp te krijgen of vragen te stellen aan een wiskundedocent. Toetsen voor dit vak maak je wel op school. Wiskunde D is alleen een schoolexamenvak, je doet hier dus geen centraal eindexamen voor in klas 6, maar rond het in het voorjaar al af.

Omdat wiskunde D wel echt wat van je vraagt op het gebied van wiskundige vaardigheden, maar ook op het gebied van planning en zelfstandigheid, stellen we hier wat extra eisen aan. Je moet een 8 gemiddeld staan voor wiskunde in 3vwo en je huidige wiskundedocent moet je een positief advies geven.

Biologie

We leven in spannende tijden, waarin steeds meer problemen vragen om goed doordachte oplossingen. De hele coronacrisis wordt veroorzaakt door een virus, dat weefsels van mensen aantast. Pure biologie dus! Daarnaast hebben ook veel andere, mondiale, problemen (grote) raakvlakken met de biologie: de opwarming van de aarde; de dreiging dat bepaalde ziekenhuisbacteriën resistent zullen worden tegen alle (!) antibiotica; de veroudering van de bevolking dat vraagt om meer kennis over en begeleiding van zwakker wordende ouderen; een nog steeds groeiende wereldbevolking dat vraagt om voldoende voedsel; ethische vraagstukken rondom bijvoorbeeld genetische modificatie. Kortom: biologie wordt een steeds belangrijker vakgebied.

Mocht jij later mee willen werken aan het oplossen van bovengenoemde problemen, dan ligt het voor de hand dat je in je vakkenpakket ook biologie kiest. Je krijgt dan te maken met een vak dat uitermate boeiend en afwisselend is en dat jou uitdaagt veel te leren en dat ook te kunnen begrijpen. Het vraagt dus best wat inzicht in het functioneren van complexe systemen. De ervaring is dat biologie veel leerwerk omvat. Kies je in het vwo voor biologie, dan heb je ook scheikunde nodig in je pakket. Op de havo wordt scheikunde aangeraden, maar dat is niet noodzakelijk.

Biologie in de bovenbouw is een verdieping van de lesstof die je in de onderbouw al hebt gehad. Wat je waarschijnlijk al was opgevallen is dat biologie heel gevarieerd is.

De breedte van het vak is leuk en uitdagend, maar tegelijk ook wel complex door de veelheid aan begrippen en lesstof die je moet leren beheersen. Hiervoor heb je een goed doorzettingsvermogen nodig. Het leuke van biologie is dat je de theorie ook in de praktijk kunt toetsen met allerlei practica.

Kortom een uitdagend vak, waarin je veel ontdekt en veel moet leren, maar ook veel kunt toepassen.

Scheikunde

In de bovenbouw houdt scheikunde zich bezig met stoffen en reacties die betrekking hebben op thema's als: medicijnen, batterijen, geurstoffen, kunststoffen, chemische industrie, voeding en gezondheid, duurzaamheid en milieu, etc.

We beantwoorden dan vragen als:

“Hoe kan het dat je van kunststof een plastic tasje kan maken, maar ook een kogelwerend vest?”
“Hoe kunnen we afbreekbaar hecht draad maken?” “Hoe werkt de batterij van mijn mobiele telefoon?”

Aspecten uit klas 3 die we uitbouwen in de bovenbouw: reactievergelijkingen opstellen, structuurformules van moleculen tekenen, rekenen aan reacties en processen, redeneren over hoe stoffen mengen en reageren en uiteraard weer practicum doen.

Nieuw is dat we veel meer in- en uitzoomen: we proberen steeds de link te leggen tussen waarneembare eigenschappen van stoffen en de eigenschappen van die stoffen op atoom- of molecuulniveau. We zullen ook veel vaker bezig zijn met duurzaamheidsaspecten.

Op de **havo** ga je bij practica ook zelf kleine onderzoekjes bedenken, meer verslaglegging doen en weer nieuwe stoffen en materialen tegenkomen. Op het **vwo** ga je bij practica zelfstandiger onderzoeken en analyseren, bezig met verslaglegging en met complexere materialen en gevaarlijkere stoffen werken.

Scheikunde past bij je als je goed logisch kan redeneren én die redeneringen goed kan verwoorden; je niet vies bent van een flink wat rekenwerk; je praktisch werken ook leuk vindt; een technische, medische of natuurwetenschappelijke richting op wilt en... interesse hebt natuurlijk!

Natuurkunde

Bij natuurkunde in de bovenbouw leer je de vaardigheden om interessante verschijnselen te verklaren. Je leert onder andere de volgende vragen te beantwoorden:

- Hoe kunnen we mensen genezen met radioactieve stoffen?
- Waarom beweegt de maan in een cirkel rond de aarde en valt zij niet naar beneden?
- Waarom klinkt dezelfde noot anders op een gitaar dan op een trompet?
- Waarom kun je in Nederland geen wereldrecord schaatsen rijden?
- Waarom worden de wolken vuurrood als de zon ondergaat? (*op het vwo*)
- Waarom kunnen we niet sneller reizen dan licht? (*op het vwo*)

We behandelen de onderwerpen uit het examenprogramma: elektriciteit, radioactiviteit, atomen en deeltjes, beweging en energie, muziek en golven en zonnestelsel, heelal en zwaartekracht. Op het **vwo** komen hier elektromagnetische en de wonderlijke kwantummechanica bij.

Natuurkunde in de bovenbouw is geschikt voor leerlingen die goed logisch kunnen redeneren, redeneringen goed kunnen verwoorden, niet vies zijn van werken met formules, precies willen weten hoe dingen in elkaar zitten en eventueel een technische of natuurwetenschappelijke studie willen gaan volgen. Door het vak natuurkunde te volgen leer je hoe onvoorstelbaar bijzonder alles is gemaakt, zodat je op een andere manier leert kijken naar de wereld om je heen.

Informatica

Wil je echt klaar zijn voor de 21e-eeuw? Kies dan informatica. Iedereen weet dat computers voor de samenleving van tegenwoordig onmisbaar zijn. En daar sluit informatica op aan. Maar bij het vak informatica leer je veel meer: het belang voor jou van informatie, communicatie en techniek.

I love you

Moet je dan meer houden van je computer dan van de mensen om je heen? Nee! In ons vak gaat het veel meer om samenwerken. Of begrijpen hoe allerlei feitelijke gegevens voor een bedrijf omgevormd kunnen worden tot duidelijke informatie. Bijv.: hoe kun jij je social-media-skills inzetten voor het bedrijf van je moeder, oom of een andere kennis.

Voordat je het vak kiest - eigenlijk heel logisch - is het handig dat je de volgende twee dingen een beetje leuk vindt:

- 1 Creativiteit: zonder dat je een handleiding of een instructie krijgt, kun je leuke, spannende en nuttige dingen bedenken en maken met behulp van computers.
- 2 Escape-room: word je enthousiast als het iets langer dan 30 seconden duurt om de volgende stap te vinden?

Twee keer "ja"? Dan **moet** je informatica kiezen! Eén keer "ja"? Dan is het **verstandig** om informatica te kiezen...

De meisje tegen de jongens

Meisjes blijken op veel terreinen van informatica beter te zijn dan jongens - denk bijvoorbeeld aan communiceren en samenwerken! Ze richten zich vaak niet op de techniek, maar op de vraag: *wat kun je ermee*? En dat is een heel belangrijke vraag bij ons vak.

Informatica past in elk profiel

C&M: hoe maak je creatieve reclame via internet voor een cultuurproject en hoe maak je social media effectief voor je hobby?

E&M: welke afwegingen maak je om het budget voor een kantoor goed te verdelen? Investeer je in de administratie of bouw je een productielijn met Arduino?

N&G: welke rol spelen big data of robotica in de gezondheidszorg? En is een smartphone wel zo gezond voor je....?

N&T: hoe kun je bedrijfsprocessen automatiseren? Of: je bouwt een alarmsysteem voor je eigen kamer.

Voor je gemak...

Informatica heeft geen centraal schriftelijk examen, maar het cijfer voor informatica telt wel zelfstandig mee. Dat scheelt een heleboel stress!

En dan ook nog: het cijfer voor je schoolexamen bestaat voor meer dan de helft uit praktijktoetsen. Hierbij wordt niet alleen het eindproduct beoordeeld maar ook het proces en de manier waarop je je eindproduct presenteert zowel schriftelijk als mondeling (communicatie!).

Economie en Bedrijfseconomie

Het vak *economie* richt zich in de bovenbouw op de algemene economie. Economie houdt zich bezig met de keuzes van consumenten, producenten en overheden. In jaar 4 houden we ons vooral bezig met de consument en producent. In jaar 5 (en vwo ook jaar 6) komt daar de economie van het hele land bij, denk hierbij aan de internationale handel en de overheid. De volgende concepten staan centraal: schaarste, ruilen, markt, groei en welvaart, samenwerken en onderhandelen.

Bij het vak *economie* kijken we naar de economie van een land.

Bij het vak *bedrijfseconomie* staat de ondernemer en zijn onderneming in samenhang centraal. Bij het vak BE staan de volgende onderwerpen centraal:

1. Bedrijfseconomie. Dat houdt in dat je oefent met financiële, juridische en economische opgaven die behoren bij een leidinggevende functie binnen een bedrijf. Dit onderdeel doet een groot beroep op je rekenvaardigheid. Wanneer je voor dit vak kiest is het dus belangrijk dat je graag met cijfers werkt en daar ruim voldoende voor scoort bij wiskundetoetsen.
2. Financiële zelfredzaamheid. Dit betekent dat je kennis gaat opdoen over hoe je later als burger op een verstandige wijze jouw financiële zaken regelt. Voorbeelden van onderwerpen zijn salaris, huwelijk, hypotheek, schenken, sparen en beleggen, aspecten van een arbeidsovereenkomst, samenlevingsvormen, alimentatie en erfenissen.
3. Ondernemerschap. Hierbij moet je denken aan het starten van een eigen onderneming of wellicht als ZZP-er (Zelfstandige Zonder Personeel) aan de slag gaan. Het ondernemerschap kan je ook ruimer zien. Als je later in een bedrijf werkt is het verstandig wanneer je ondernemende vaardigheden hebt ontwikkeld.

Samengevat:

Bedrijfseconomie is een geschikt vak voor leerlingen die iets hebben met rekenen, financiën en ondernemerschap. Het geeft een solide basis om na HAVO/VWO een vervolgopleiding te gaan volgen op financieel/economisch terrein.

Geschiedenis

Onze moderne samenleving is doordrenkt van informatie. Appjes, snaps, insta's. Er worden zoveel filmpjes, woorden en plaatjes gedeeld dat iedereen informatie verwerkt als nooit tevoren. En deze zee van informatie wordt steeds groter. In die grote zee kunnen meningen feiten worden en feiten meningen. Nieuws dat sommigen niet fijn vinden worden afgedaan als 'nepnieuws', terwijl ideeën die bekend staan als 'niet bewezen' worden verheven tot 'waarheid'.

Informatie beheersen, controleren, beoordelen en daar een mening over geven, op basis van feiten, is een belangrijke vaardigheid die steeds belangrijker gaat worden.

Ga je in de toekomst werken met (veel) informatie of moet je omgaan met meningen van andere mensen, dan is het vak geschiedenis een verstandige keuze. Want het vak geschiedenis speelt een grote rol voor de toekomst. Geschiedenis is niet een verzameling van feitjes van vroeger. Het is juist een middel waarmee je wordt voorbereid om met feiten, meningen en informatie om te gaan. Het is dus niet puur leren, maar ook toepassen en inzicht.

Ga je het vak geschiedenis volgen, dan behandelen we het verleden door verbanden te ontdekken en te herkennen. Bij havo zal dat de geschiedenis van Europa en Nederland zijn, bij vwo is het de geschiedenis van de westerse wereld. Tijdens het leren over vroeger leer jij boven het verleden te staan. Je zult vaardigheden leren om informatie, zoals bronnen en meningen, te doorgronden en analyseren. Om daarna betekenis te geven op basis van doordachte en logische argumenten.

Aardrijkskunde

Vraag jij je af hoe mensen leven in verschillende werelddelen en wil je meer weten over onze mooie planeet? Houd jij ervan om met kaarten te werken? Dan is Aardrijkskunde iets voor jou! Aardrijkskunde is niet alleen interessant, maar ook nuttig voor wie als (wereld)burger goed wil functioneren. Aardrijkskunde kan van pas komen als je de media wilt volgen en mee wilt denken over de inrichting van de wereld waarin we leven. Zowel op havo als op vwo werken we binnen Aardrijkskunde met vijf domeinen: Wereld, Aarde, Gebieden, Leefomgeving en Vakvaardigheden. Meerdere onderwerpen passeren snel de revue waardoor je veel afwisseling hebt.

Je zult in de bovenbouw stil staan bij de verdergaande globalisering van het wereldsysteem waarbij je je afvraagt welk rol jezelf in dit systeem inneemt. Waarom is het ene land arm en het andere land rijk? Verder neem je kennis van de verschillende klimaten van de wereld en hoe mensen in verschillende landschappen met een veranderend klimaat leven. Wat betekent een veranderend klimaat voor Nederland en wat ga jij merken van de hogere temperaturen en een stijgende zeepiegel? Op het VWO ga je daarbij echt de diepte in, je onderzoekt klimaatveranderingen uit het verleden en maakt prognoses over klimaatveranderingen in de toekomst waarbij je de meest actuele kennis over klimaatverandering zal gebruiken.

In het examenjaar ga je de eerder opgedane kennis toepassen op andere gebieden. Voor havo is dit Brazilië en voor vwo is dit Zuid-Amerika. Hoe functioneren deze gebieden op sociaal en economisch niveau? Welke gevolgen ondervindt het Amazonewoud 'de longen van de aarde' van klimaatverandering. Daarnaast vraag je je af waarom in het spectaculair hoge Andes gebergte er ook nog zoveel vulkanen voorkomen en waarom het risico op tsunami's aan de westkust groter is dan aan de oostkust. Kortom, een boeiende reis over deze wereld waarbij we voortdurend kijken met verschillende 'brillen' naar mensen, landen, de eigen buurt, de natuur, etc.

AK past in verschillende profielen:

- C&M: Hoe weeg je de belangen af van de overheid, buurtbewoners, winkeliers bij de renovatie van een buurt waarbij je rekening houdt met een duurzame inrichting?
- E&M: Hoe bepaal je wat de beste plek is voor een nieuw distributiegebouw in Nederland?
- N&G: Welke maatregelen moet je nemen om, met een veranderend klimaat, de komende jaren je boerenbedrijf te kunnen laten doorgroeien?
- N&T: Hoe komen we op een duurzame manier tegemoet aan de toenemende vraag naar energie wanneer de fossiele brandstoffen steeds verder uitgeput raken?

Muziek

Houd jij van muziek? Dan ben jij creatief! En dat is precies waar de wereld op zit te wachten. Creatieve mensen kijken net even anders tegen dingen aan. En komen met oplossingen waar anderen eenvoudig niet op zijn gekomen. Kies jij muziek? Dan ontwikkel jij je creatief. Dat is goud waard!

Tijdens de lessen muziek werken we naar twee momenten toe: het examenconcert en het muziekexamen. Op het examenconcert laat je zien dat je als je een muziekstuk hoort of de muzieknoten ervan ziet je begrijpt hoe de muziek in elkaar zit en welke muzikale keuzes er zijn gemaakt. Hiervoor gaan we in de loop van de jaren door alle muziekstromingen uit de geschiedenis heen. We gaan veel muziek luisteren en daar veel over ontdekken. Dacht je dat goede dansmuziek iets was van de laatste 10 jaar? 1000 jaar geleden konden ze er ook al wat van!

Meer dan de helft van de lestijd zal besteed worden aan jouw ontwikkeling als muzikant. Muziek maken doe je als team in koor of bandopdrachten. Je leert samenwerken, afspraken maken, jezelf en anderen eraan houden, je leert op jezelf en je eigen werk te reflecteren, je leert doelen te stellen die net een stapje verder gaan. Kortom, je leert precies wat je in je latere werkveld ook nodig zult hebben, welke vervolgopleiding je ook kiest.

Je gaat je ontwikkelen, specialiseren of juist verbreden als muzikant. Je leert op een podium presenteren. Stap voor stap. Misschien kun je je daar nu niet zoveel bij voorstellen, maar in je examenjaar durf je in de hoofdrol te schitteren in een muzikale act. Als je dat een keer gedaan hebt is de presentatie op jouw werk later niet meer zo spannend.

Wat moet je kunnen om muziek te kiezen? Er is geen minimaal niveau waaraan je hoeft te voldoen om muziek te kiezen. Wel moet je muziek leuk vinden en zin hebben om je muzikaal te ontwikkelen. Er zijn veel opleidingen waarvoor muziek een belangrijke aanvulling kan zijn zoals SPW, SPH, PABO, media-opleidingen, journalistiek etc. Ook als je niet de artistieke kant op wil dan kunnen ook andere goede redenen zijn om het te kiezen. Bijvoorbeeld om in je eigen kerk of een christelijke organisatie muziek te maken.

Tekenen

Wat staat je te wachten wanneer je zou kiezen voor tekenen? Eén van de eerste dingen die opvallen is natuurlijk dat je vooral praktisch bezig bent bij dit vak. Je werkt aan de verbetering van je eigen beeldende vaardigheden en zoekt naar oplossingen. Je onderzoekt verschillende technieken zoals tekenen, schilderen, druktechnieken, 3D materiaal construeren, fotograferen en computervormgeving. Je zoekt daarin je eigen weg. Dit in interactie met je klasgenoten. Door zelf actief met kunst bezig te zijn, ontwikkel je niet alleen creatieve vermogens maar eveneens hoe jij jouw persoonlijke ervaringen, ideeën of emoties uit kunt drukken in beelden.

Dit vak bestaat uit een praktijk maar ook uit een theoretisch gedeelte. Je krijgt kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis. Je ontwikkelt een verdiepend inzicht in de betekenis van kunst door kunst te ervaren, begrijpen, analyseren en beschrijven in de context van verschillende perspectieven, functies, locaties en tijden. Je leert te kijken naar kunst vanuit een open houding met oog voor detail. Je gaat beelden waarderen en in de cultuurgeschiedenis plaatsen. Je wordt zo vaardig in de 'beeldtaal'.

We brengen ook een bezoek aan een op dat moment belangwekkende kunsttentoonstelling. Wanneer je zo intens leert genieten van kunst, betekent dat een verrijking voor de rest van je leven. Bovendien is het waardevol om kritischer om te kunnen gaan met beelden in onze beeldcultuur.

Voor wie is het vak geschikt in de bovenbouw? Aanleg is mooi meegenomen, maar veel belangrijker is dat je plezier hebt in tekenen, interesse hebt in kunst en vormgeving en graag nieuwe ideeën ontwikkelt.

Het examen bestaat uit een schoolexamen en een centraal schriftelijk. Het schoolexamen bestaat uit een praktijk en een theoretisch gedeelte. Het Centraal Schriftelijk Examen heeft betrekking op de theorie, kunstbeschouwing en kunstgeschiedenis.

Frans

Frans in de bovenbouw is wel een beetje anders dan Frans in de onderbouw. Het grootste verschil is dat er in de bovenbouw iets minder aandacht wordt besteed aan ondersteunende vaardigheden (grammatica) en juist meer aan de vaardigheden: In havo 4 en vwo 4 en 5 krijg je nog wel grammatica en vocabulaire, maar we maken nu nog meer de vertaalslag naar de vaardigheden spreken, luisteren, schrijven en lezen.

Frans kies je als je van de taal houdt en bijvoorbeeld wil gaan werken in functies met internationale contacten. Voor sommige vervolgopleidingen wordt ook kennis van een moderne vreemde taal naast Engels vereist of is wenselijk. Een persoonlijk voordeel is bovendien dat het leuker is om te reizen wanneer je je kan redden in een taal. Voor degenen die Frans hebben geleerd is het begrijpen en leren van een andere Romaanse taal (bijv. Spaans of Italiaans) vaak makkelijker.

Spreekvaardigheid is afgestemd op de eindtermen zoals die in het eindexamenprogramma genoemd worden. Aan het einde van het examenjaar moet je bijvoorbeeld een aantal dingen in het Frans kunnen doen: een gesprek beginnen en eindigen, iets of iemand beschrijven, gevoelens uiten, je mening geven en naar een mening vragen. Havo en vwo doen dat op verschillende niveaus.

Het luisteren wordt geoefend aan de hand van luisteroefeningen uit het boek en af en toe extra materiaal. Wij sluiten de luistervaardigheid af met een CITO kijk- en luistertoets. Je krijgt vragen naar aanleiding van bijvoorbeeld een Frans interview en Franse nieuwsberichten

Verder lees je teksten over uiteenlopende onderwerpen. Dit is het belangrijkste onderdeel, aangezien het Centraal Schriftelijk Eindexamen van havo en vwo alleen uit lezen bestaat. Frans wordt in havo 5 en vwo 6 afgesloten met een centraal eindexamen. Je moet op dat examen een aantal Franse teksten lezen en daar vragen over beantwoorden.

Je maakt gedurende het schooljaar meerdere schrijfopdrachten om je schrijfvaardigheid te oefenen. In het voorexamenjaar leer je hoe je een informele brief moet schrijven voor een schoolexamen. In het examenjaar schrijf je een informele en een formele brief tijdens een schoolexamen. Je legt dus een aantal schooexamens af op het gebied van spreken, luisteren en schrijven.

Duits

Duits is een Europese taal: Warum Deutsch für Dich? Weil die Beherrschung dieser Sprache von großer Bedeutung ist. Vor allem jetzt, vor allem für die Niederlande. Sie wächst und gedeiht inmitten der heutigen Gesellschaft. Und vor allem für junge Leute. En kies jij Duits, dan ben jij één van hen! Duits wordt door 100 miljoen mensen in Europa gesproken.

Duits in de bovenbouw is niet wezenlijk anders dan Duits in de onderbouw. Het verschil is dat er in de bovenbouw minder 'aandacht' wordt besteed aan ondersteunende vaardigheden (basis, grammatica) en veel méér aan de vaardigheden. Welke zijn dat?

In havo 4 en vwo 4 en 5 krijg je nog de handreiking(en) voor grammatica en vocabulaire. De docent helpt je daarmee, maar je gaat veel meer zelfstandig aan de slag. We maken de vertaalslag naar de vaardigheden: das Sprechen, das Hören, das Schreiben und das Lesen. En dat doe je vooral in 'Partnerarbeit'. De spreekvaardigheid "Mündliche Prüfung" is afgestemd op Goethe Zertifikat (ERK). Aan het einde van het examenjaar moet je bv. een aantal dingen in het Duits kunnen: een gesprek beginnen en eindigen, iets of iemand beschrijven, gevoelens uiten, je mening geven en naar een mening vragen. Standpunten innemen, een Debat. We maken vaak presentaties in 2 of 3 lessen op het leerplein en presenteren elkaar van wat we onderzochten in de doeltaal Duits.

Het luisteren wordt geoefend aan de hand van luisteroefeningen en/of extra materiaal. Op het Leerplein worden dan jouw opdrachten digitaal klaargezet, zodat je dat op eigen tempo en niveau kunt bewerken. Wij sluiten de luistervaardigheid af met een CITO kijk- en luistertoets. Verder lees je veel teksten over uiteenlopende onderwerpen. Dit is het belangrijkste onderdeel, want het Centraal Schriftelijk Eindexamen van havo en vwo Duits bestaat alléén uit lezen.

Ook maak je gedurende het schooljaar meerdere schrijfopdrachten om je schrijfvaardigheid te oefenen. In het voorexamenjaar leer je hoe je een formele brief moet schrijven. In het examenjaar schrijf je een informele voor het schoolexamen. Er zijn dus voor Duits schoolexamens op het gebied van spreken, luisteren en schrijven en lezen.

Duits kies je als je van de taal en cultuur houdt. Je later wilt gaan werken in functies met internationale contacten en/of handel. Voor sommige vervolgopleidingen wordt ook kennis van een moderne vreemde taal naast Engels vereist. Goede Deutschkenntnisse is ook vaak in technische beroepen belangrijk.

Deutsche sprechen (wie die Franzosen) am liebsten ihre eigene Sprache. Und so kann man sich unterscheiden, wenn man sich gut in Deutsch ausdrücken kann! Als je om die reden goed Duits kunt, heb jij dat streepje - net voor! Deutsch schafft Zukunft!

12. Gymnasium: Latijn en Grieks

In de onderbouw heb je al uitgebreid kennisgemaakt met Latijn en Grieks: woorden stampen, grammatica leren en vertalen. Het was best een puzzel soms maar dat was tegelijkertijd de charme ervan. Je kent al aardig wat verhalen, mythen en gebruiken uit de klassieke oudheid. Ook ben je er achter gekomen dat Latijn en Grieks een ongelooflijke invloed hebben gehad op het Nederlands, Engels en Frans. En wat dacht je van al die teksten uit het Nieuwe Testament die je inmiddels in het Grieks gelezen hebt?

In de bovenbouw kun je in principe een van beide talen laten vallen. Maar na drie jaar Latijn en twee jaar Grieks wil je eigenlijk met alle twee talen door. Je bouwt je kennis van de woordenschat uit, je leert de fijne kneepjes van de grammatica kennen en halverwege de vierde klas begin je al met het lezen van Plato en Homerus, Seneca en Cicero! Het lezen van het Nieuwe Testament in het Grieks gaat je steeds gemakkelijker af en we bestuderen gedeelten uit de wereldberoemde *Confessiones* van de grote kerkvader Augustinus.

Vanwege de lage aantallen op het gymnasium bieden we alleen Latijn als hoofdvak aan. Mocht je naast Latijn ook nog Grieks willen kiezen, kan dat alleen als extra vak én in overleg met de decaan en sectorleider. We kijken dan samen met jou naar de mogelijkheden.

In de vijfde klas maak je een reis naar Rome, de *urbs aeterna*, om met eigen ogen te zien waar je zoveel verhalen over gehoord hebben. En je krijgt er nog een heel aantal verhalen bij.

En je blijft natuurlijk teksten analyseren zodat je er zeker van kunt zijn dat je breed geschoold bent in het klassieke gedachtengoed en je een meester bent in het lezen. Dat is iets waar je je leven lang plezier van zult hebben.

Wanneer je de gymnasium leerweg volgt hoef je het vak CKV (*Culturele en Kunstzinnige Vorming*) niet te volgen. Dit vak wordt vervangen door het vak KCV (*Klassieke Culturele Vorming*) en dit vak wordt geïmplementeerd in het vak Latijn of Grieks.

13. Rekening houden met je vervolgopleiding

Zoals eerder gezegd is het belangrijk om met je profielkeuze vooruit te kijken naar je vervolgopleiding. Steeds meer opleidingen stellen allerlei toelatingseisen als het gaat om welk profiel wel of niet toegelaten wordt, welke vakken verplicht zijn. De decaan beschikt over de lijsten met vooropleidingseisen, maak gerust een afspraak om deze in te zien.

Bij de PABO geldt dat je toelatingstoetsen moet doen voor onder andere de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en biologie of natuurkunde. Wanneer je in deze vakken examen hebt gedaan kun je hiervoor een vrijstelling krijgen.

Eventuele doorstroom naar VWO

Wanneer je overweegt om na de havo nog je vwo diploma te willen halen dan is het belangrijk om rekening te houden met de profielen op het vwo. Het belangrijkste verschil is dat je op het vwo examen moet doen in een extra moderne vreemde taal (Frans of Duits). Dat betekent dat je op de havo ook al een extra taal in je vakkenpakket moet kiezen.

14. Slotwoord

Je hebt veel informatie kunnen lezen in dit profielkeuzeboekje. Nu is het aan jou om je keuzes te maken. We wensen je veel succes bij deze keuzes en moedigen je aan om hulp te vragen daar waar nodig. Durf je hart en je dromen te volgen, durf te luisteren naar de talenten die God in jou heeft gelegd.

15. Bijlagen

In deze bijlagen vind je de formulieren die gebruikt worden bij de profielkeuze-avond. Dit zijn formulieren om je te helpen te ontdekken wie jij bent, wat je leuk vindt, welk profiel bij je past en hoe jij een goede keuze kan maken.

I. Interesselijst

1-mensen (psychisch)
2-mensen (gedrag)
3-mensen (sociale omgang, relaties)
4-groepen, groepsprocessen
5-gesprekken
6-hulpverlening
7-baby's
8-kinderen
9-opvoeding
10-onderwijs
11-leerproblematiek
12-jongeren
13-jeugdcultuur
14-ouderen
15-daklozen
16-allochtonen
17-integratie
18-gehandicapten
19-handicaps
20-zieke mensen
21-ziekte/gezondheid
22-ziekten/medische zaken
23-menselijk lichaam
24-hersenen
25-beweging
26-sport
27-spelletjes
28-hulpmiddelen
29-industrie
30-apparaten
31-computers hardware
32-computers programmeren
33-websites
34-internet

35-mechanica
36-elektronica
37-huizen/gebouwen
38-bouwkunde
39-monumenten/ kerken
40-inrichting/meubels
41-binnenhuisarchitectuur
42-architectuur
43-steden
44-stedenbouw
45-dorpen
46-boerderij
47-landbouw
48-landschap
49-landschapsinrichting
50-natuur bewonderen
51-planten
52-dieren
53-milieu
54-water
55-het weer
56-het heelal
57-tuinen/tuinieren
58-voeding
59-auto's / motoren
60-treinen
61-vliegtuigen
62-verkeer
63-vervoer
64-logistiek
65-reizen
66-vrijtijdsbesteding
67-verre landen
68-tropen

69-geschiedenis
70-andere culturen
71-specifieke landen/culturen
72-taal
73-vreemde talen
74-boeken
75-literatuur
76-verhalen
77-kranten
78-gedichten
79-communicatie
80-journalistiek
81-pr
82-reclame
83-evenementen
84-secretariaat/ administratie
85-boekhouding
86-geluid
87-film
88-kunst
89-creatieve dingen
90-drama
91-dansen
92-Muziek luister
93-mode
94-kleuren
95-economische vraagstukken
96-armoede(bestrijding)
97-ontwikkelingslanden
98-ontwikkelingshulp
99-commercie/handel
100-wiskunde
101-maatschappelijke vraagstukken
102-levensstijl

103-psychologie
104-beleid
105-management
106-bestuur
107-rechtszaken
108-advocatuur
109-organiseren
110-politiek
111-wereldproblemen
112-terrorisme
113-misdaad
114-corruptie
115-beveiliging
116-politie
117-gevangeniswezen
118-leger
119-andere godsdiensten
120-geloof
121-geloofsoverdracht
122-Bijbelkennis
123-bijbeluitleg
124-evangeliseren
125-pastoraat
126-filosofische vraagstukken
127-moleculen
128-wiskundige vraagstukken
129-analyseren
130-processen optimaliseren
131-techniek
132-debatteren
133-elektriciteit
134-projecten
135-sleutelen aan apparaten
136-sleutelen aan voertuigen
137-sterrenkunde
138-natuurkunde
139-(bezoeken van) musea of exposities
140-natuur bestuderen
141-wetenschap
142-werken met cijfers
143-ontwerpen

II. Drijfveren lijst

1-Ik wil afwisseling.
2-Ik wil een eigen werkplek.
3-Ik wil competitie.
4-Ik wil altijd beter worden.
5-Ik wil duidelijk hebben wat ik moet doen.
6-Ik wil enthousiaste mensen om me heen.
7-Ik wil gewaardeerd worden voor wat ik doe.
8-Ik wil veel vrije tijd.
9-Ik wil veel beloning krijgen voor wat ik doe.
10-Ik wil realistisch blijven.
11-Ik wil aan de slag in een relaxte sfeer.
12-Ik wil invloed hebben.
13-Ik wil eerlijkheid.
14-Ik wil mijn persoonlijkheid ontwikkelen.
15-Ik wil respect krijgen voor wat ik doe.
16-Ik wil resultaat zien
17-Ik wil dingen op een rustige manier doen.
18-Ik wil met andere mensen samenwerken.
19-Ik wil anderen iets leren.
20-Ik wil blijven leren.
21-Ik wil status hebben.
22-Ik wil graag geholpen worden.
23-Ik wil altijd uitdaging.
24-Ik wil veiligheid.
25-Ik wil verantwoordelijkheid hebben.
26-Ik wil vrijheid.
27-Ik wil aan de slag onder tijdsdruk.
28-Ik wil zekerheid.
29-Ik wil zelfstandig werken.
30-Ik wil betekenisvol werk doen.
31-Ik wil met literatuur bezig zijn.
32-Ik wil met mensen bezig zijn.
33-Ik wil met kinderen bezig zijn.
34-Ik wil met muziek bezig zijn.
35-Ik wil met de natuur bezig zijn.
36-Ik wil met geloof bezig zijn.
37-Ik wil met liefde bezig zijn.
38-Ik wil gezond zijn.

39-Ik wil een simpel leven hebben.
40-Ik wil anderen helpen.
41-Ik wil nieuwe dingen doen.
42-Ik wil binnen werken.
43-Ik wil buiten werken.
44-Ik wil met dieren bezig zijn.
45-Ik wil met sport bezig zijn.
46-Ik wil met mijn handen werken.
47-Ik wil oplossingen bedenken.
48-Ik wil orde houden.
49-Ik wil met cijfers bezig zijn.
50-Ik wil mensen overtuigen.
51-Ik wil met gereedschappen werken.
52-Ik wil met computers werken.
53-Ik wil met machines werken.
54-Ik wil dingen organiseren.
55-Ik wil veel reizen.
56-Ik wil denkwerk verrichten.
57-Ik wil met kunst bezig zijn.
58-Ik wil met wetenschap bezig zijn.
59-Ik wil met techniek bezig zijn.
60-Ik wil alles bespreken.
61-Ik wil conflicten oplossen.
62-Ik wil dat anderen voor mij werken.
63-Ik wil doen waar ik goed in ben.
64-Ik wil mijn mening geven.
65-Ik wil risico's nemen.
66-Ik wil anderen blij maken.
67-Ik wil de wereld verbeteren.
68-Ik wil het goede voorbeeld geven.
69-Ik wil op mijn gevoel werken.
70-Ik wil anders zijn dan anderen.
71-Ik wil dat anderen trots op mij zijn.
72-Ik wil dingen maken.
73-Ik wil met relaties bezig zijn.
74-Ik wil met gevoelens bezig zijn.
75-Ik wil met humor bezig zijn.

III. Beroepen lijst

Op de volgende pagina's vindt je lijsten met (bijna) alle beroepen. Achter de beroepen staat aangegeven welke profielen hier het beste op aansluiten. Dit geeft je een richtlijn, en een denkrichting voor jouw profielkeuze. Ken je bepaalde beroepen nog niet, zoek deze dan op dit; juist de beroepen die je nog niet kent kunnen je helpen om breder te kijken naar mogelijkheden voor de toekomst.

Met de website: <https://www.nationaleberoepengids.nl/> kun je beroepen opzoeken.

Beroep	Profiel
(Bio)chemicus / scheikundige	N&T
(Cultureel) antropoloog	C&M, E&M
(Plastisch) (Neuro)chirurg	N&G
(Technisch) bedrijfskundige	E&M (N&T)
(Verpleeg)huisarts	N&G
Aannemer	E&M
Accountant	E&M
Acteur	C&M
Actuaris	E&M
Administrateur / consultant	E&M
Adviseur / specialist veehouderij	E&M, N&T
Adviseur informatievoorziening	N&T
Adviseur interne controle en beveiliging / Electronic Data Processing (EDP) -auditor	N&T
Advocaat	E&M
Agrarisch bedrijfskundige	N&T, E&M
Agrotechnoloog	N&T, E&M
Algemene Operationele Techniek (AOT) - ingenieur	N&T
Analist / laboratoriummedewerker	N&G
Anesthesist (WO) -medewerker (HBO)	N&G
Apotheker/farmaceut/farmaco-chemicus/farmaceutskundige	N&G
Arbeids- en organisatiepsycholoog	C&M, E&M
Arbeidsdeskundige, arbeidsbemiddelaar / -consultant / personeelsadviseur (HR adviseur)	C&M, E&M
Archeoloog	C&M
Architect	N&T, E&M
Architectonisch vormgever	C&M
Archivaris	E&M, C&M
Art director	C&M, E&M
Arts spoedeisende hulp	N&G
Audiologieassistent(e) (inservice-opleiding)	N&G
Audiovisueel medewerker / vormgever	C&M
Automatiseringsdeskundige	N&T, E&M
Automonteur/autotechnicus	N&T
Baggertechnoloog	N&T, E&M
Basisarts	N&G
Bedrijfsarts	N&G, E&M
Bedrijfsarts	N&G
Bedrijfseconomisch / economisch juridisch medewerker	E&M
Bedrijfsleider	E&M
Beeldend kunstenaar	C&M

Beroep	Profiel
Beeldend schrijver (beeld en taal)	C&M
Begeleider verstandelijk gehandicapten	C&M, E&M
Beleggingsanalist / -adviseur	E&M
Beleidsmedewerker	E&M
Bestuurskundige	C&M, E&M, E&M
Beveiliging	E&M, C&M, E&M
Bewegingstechnoloog	N&G, N&T
Bewegingstherapeut	N&G, C&M, E&M
Bewegingswetenschapper	N&G
Bibliothecaris / Informatiemanager / Documentalist / Archivaris	C&M
Binnenhuisarchitect	C&M, N&T
Bio-informaticus	N&T, E&M
Bioloog	N&T
Bio-medicus	N&G, N&T
Bio(medisch) technoloog	N&G, N&T
Biometrist	N&G
Biotechnoloog	N&T, N&G
Bodemkundig onderzoeker	N&T
Boekhandelaar	E&M
Boekhouder	E&M
Bos-en natuurbeheerder	N&T
Bouwkundige	N&T
Cardioloog	N&G
Chemisch technoloog	N&T
Chiropractor	N&G
Circusartiest	C&M
Civiltechnisch ingenieur (weg- en waterbouwkundig ingenieur)	N&T
Cognitief psycholoog	C&M, E&M
Commercieel manager in de auto-industrie en autohandel	E&M
Commercieel-economisch manager	E&M
Communicatieadviseur / -manager / medewerker	E&M, C&M
Confectie- / textielingenieur	C&M
Creatief therapeut	C&M
Criminoloog	C&M, E&M
Cultureel en maatschappelijk vormingswerker (CMV'er)	C&M, E&M
Dansdocent	C&M
Danser(es)	C&M
Data-analist / -specialist	E&M, N&T
Databasebeheerder	E&M, N&T
Dermatoloog	N&G
Dierenarts	N&G
Dierkundig ingenieur (hbo)	N&G, C&M, E&M

Beroep	Profiel
Diervoorzorg	N&G, C&M, E&M
Diëtist	N&G
Diplomaat	E&M
Directiesecretaresse	E&M
Dirigent	C&M
Docent drama/theaterdocent	C&M
Docent groene vakrichtingen	C&M, E&M, N&T
Docent in de beeldende vakken	C&M, E&M, C&M
Docent lichamelijke opvoeding	C&M, E&M
Docent technische vakken	C&M, E&M, N&T
Docent voortgezet onderwijs (2e graadsopleiding)	C&M, E&M
Econoom / Bedrijfseconoom	E&M
Edelsmid / Sieraadvormgever	C&M
Editor (film/video)	C&M
Eindredacteur	E&M, C&M
Elektrotechnicus	N&T
Ergotherapeut	N&G
Eventmanager	E&M
Export manager	E&M
Facilitair manager	E&M
Filiaalhouder	E&M
Film- en televisiemaker	C&M
Filosoof	T&F
Financieel adviseur	E&M
Fiscalist / belastingadviseur, -medewerker	E&M
Food-designer	C&M, N&G, N&T
Foodmarketeer / foodmanager	E&M
Forensisch analist / forensisch -technisch rechercheur	N&T
Fotograaf	C&M
Fotonicus	N&T
Fysiotherapeut	N&G
Fysisch geograaf	N&T (C&M, E&M)
Game designer	C&M
Game programmeur	C&M, E&M
Gedragwetenschapper	C&M, E&M
Geestelijk verzorger	C&M, E&M
Gegevensbankbeheerder	E&M
Genetica-arts	N&G
Geodeet (meetkundige)	N&T
Geoloog (HBO)	N&T
Gerechtsdeurwaarder	E&M
Gewasspecialist, beschermingsdeskundige/ teeltspecialist	N&T
Gezinsvoogd/jeugd-reclasseerder/jeugdbeschermer	C&M, E&M
Gezondheidspsycholoog	C&M, E&M

Beroep	Profiel
Gezondheidsvoorlichter	N&G
Gezondheidswetenschappen	N&G
Glasvormgever	C&M
Godsdienstpsycholoog	C&M, E&M
Grafisch ontwerper / vormgever	C&M
Groepsleider jeugdzorg	C&M, E&M
Gynaecologie	N&G
Hartfunctielaborant	N&G
Haven- en vervoerkundige	E&M
Historicus	C&M
Historisch of sociaal geograaf (WO)	C&M
Horecamedewerker / -ondernemer	E&M, C&M, E&M
Host(ess) / Reisbegeleider	E&M, C&M, E&M
Hotelpersoneel - leidinggevend	E&M
Huidtherapeut	N&G
Hydrograaf	N&T
Hydroloog/Klimatoloog	N&T, C&M, E&M
Hypotheekadviseur	E&M
Illustrator	C&M
Industrieel (product)ontwerper (WO)	C&M, E&M
Informatiekundige in de gezondheidszorg	N&G, E&M
Ingenieur dier gezondheidszorg	N&G, N&T
Ingenieur gezondheidszorg	N&G
Ingenieur Human Technology	N&G, N&T
Ingenieur luchtvaarttechnologie	N&T
Ingenieur technische informatica	N&T
Interieurvormgever	C&M
Intermediair communicatie-systemen/applicatiemanager	N&T, E&M
Internationaal vertegenwoordiger/relatie- of marketingmanager	E&M
Internetadviseur/ redacteur	C&M, E&M, E&M
Internist	N&G
Jeugdarts	N&G
Jongerenwerker	C&M, E&M
Journalist / voorlichter	C&M, E&M
Juridisch medewerker/ adviseur	E&M
Jurist	E&M
Keramisch vormgever	C&M
Kinder- en jeugdpsycholoog	C&M, E&M
Kinderarts	N&G
Kleinkunstenaar (cabaret/musical)	C&M
Klinisch bioloog (geneeskundige)	N&G
Klinisch geneticus	N&G

Beroep	Profiel
Klinisch geriatricus	N&G
Klinisch psycholoog	C&M, E&M
KNO-arts	N&G
Kunsthistoricus	C&M
Kunstschilder	C&M
Kust- en zeemanager	N&T
Laborant (bv. klinisch neurofysiologie)	N&G
Landbouwkundige	N&T
Leraar basisonderwijs	C&M, E&M
Levensmiddelentechnoloog	N&T
Logistiek manager	E&M, N&T
Logopedist	N&G
Longarts	N&G
Longfunctieassistent(e)	N&G
Loopbaanadviseur	C&M, E&M
Lucht- en ruimtevaarttechniek ingenieur	N&T
Luchtverkeersleider, -technicus	N&T
Maag-darm-leverarts	N&G
Maatschappelijk werker	C&M, E&M
Makelaar / Projectontwikkelaar / Vastgoedmanager	E&M
Manager agrotoerisme	N&T
Manager detailhandel / distributie / distribuerende handel	E&M
Manager groene ruimte	N&T
Manager in de gezondheidszorg	N&G
Manager in toerisme en recreatie	E&M, C&M, E&M
Manager mode- en kledingbranche	E&M
Maritiem ingenieur	N&T, E&M
Maritiem officier	N&T
Marketingmanager	E&M
Marktonderzoeker	E&M
Materiaalkundig ingenieur	N&T
Mediathecaris	E&M, C&M
Mediator	E&M, C&M, E&M
Medisch analist	N&G
Medisch beeldvormings- en bestralingsdeskundige (MBB'er)	N&G
Medisch hulpverlener (ambulance, anesthesie, spoed)	N&G
Medisch microbioloog	N&G
Meteoroloog	N&T
Milieukundige / milieutechnisch, milieutechnologisch ingenieur	N&T
Militair	Alle profielen
Mimespeler	C&M

Beroep	Profiel
Modeadviseur/modeontwerper/moderedacteur/modetekenaar/couturier/mode-illustrator	C&M
Mondhygiënist	N&G
Musicus	C&M, N&T
Museoloog	C&M
Muziektherapeut	C&M, E&M
Natuurgeneeskundig therapeut	N&G
Natuurwetenschapper	N&T
Netwerkbeheerder / netwerkdesigner	N&T
Neuroloog	N&G
Neuropsycholoog	C&M, E&M
Notaris	E&M
Oefentherapeut Cesar / Mensendieck	N&G
Office manager	E&M
Officier Koninklijke Landmacht	Alle profielen
Officier Koninklijke Luchtmacht	Alle profielen
Officier Koninklijke Marechaussee	Alle profielen
Officier Koninklijke Marine	Alle profielen
Ondernemer in eigen bedrijf	E&M
Onderofficier Koninklijke Marine	Alle profielen
Onderwijskundige / opleidingskundige	C&M, E&M, E&M
Onderzoeker zaadtechnologie	N&T
Ontwerper	C&M
Ontwikkelingshulpverlener	C&M, E&M, N&T
Oogarts	N&G
Operatieassistent / anesthesieassistent	N&G
Optometrist / orthoptist	N&G
Organisatieadviseur	E&M, C&M, E&M
Orthodontist	N&G
Orthopedagoog	C&M, E&M
Orthopedie	N&G
Orthopedisch technoloog	N&G, N&T
Overheidsmanager	E&M
Pastor / Predikant	T&F
Pastoraal / kerkelijk / diaconaal werker	T&F
Patholoog	N&G
Pedagoog	C&M, E&M
Piloot	N&T
Planoloog	N&T
Plantenteeltkundige	N&T
Podotherapeut	N&G
Politicooloog	E&M

Beroep	Profiel
Politiekundige	E&M
Popmuzikant	C&M
PR-adviseur	E&M, C&M
Preventiewerker / marktonderzoeker / mediator / gedragskundige	C&M, E&M, E&M
Productieleider theater	C&M, E&M
Productontwikkelaar	N&T
Programmeur	N&T
Projectadviseur, -leider / technisch consultant	N&T, E&M
Psychiater	N&G
Psycholoog	N&G
Psychomotorisch therapeut / bewegingsagoog	N&G
Psychotherapeut	C&M, E&M
Public relations-, voortlichtings-reclamededewerker	E&M, C&M, E&M
Radiodiagnostisch laborant	N&G
Radioloog	N&G
Rechercheur	E&M
Rechter	E&M
Reclame-ontwerper / werktekenaar / decorateur / etaleur / stand bouwer	C&M
Reclasseringswerker	C&M, E&M
Redacteur	C&M, E&M
Regisseur	C&M
Registeraccountant	E&M
Remedial teacher	C&M, E&M
Rentmeester	N&T, E&M
Reumatoloog	N&G
Revalidatiearts	N&G
Scheepsbouwer	N&T
Scheepsbouwkundige	N&T
Scheikundige	N&T
Schrijver	C&M
Secreresse	E&M, C&M
Sensortechnoloog	N&T
Sociaal cultureel werker	C&M, E&M
Beroep	Profiel
Sociaal dienstverlener	C&M, E&M
Sociaal pedagogisch hulpverlener (SPH'er)	C&M, E&M
Sociaal psycholoog	C&M, E&M
Sociaal raadsman	C&M, E&M
Sociaal wetenschapper	C&M, E&M
Socioloog	C&M, E&M
Software Engineer	N&T
Sportarts	N&G
Sportconsulent	C&M, E&M
Sportleraar	N&G
Sportmanager / -ondernemer / sport- en gezondheidsmanager	C&M, E&M
Statisticus	E&M (Alle)

Beroep	Profiel
Steward(ess)	C&M, E&M, E&M
Stralingsarts	N&G
Systeembeheerder	N&T
Taalwetenschapper	C&M
Tandarts	N&G
Tekstschrijver	C&M
Textielvormgever	C&M
Theaterregisseur	C&M
Theatertechnicus	C&M
Theatervormgever (scenograaf)	C&M
Theoloog	T&F
Toeristisch recreatief medewerker / ondernemer	E&M, C&M, E&M
Tolk	C&M, E&M
Tolk gebarentaal	C&M
Toneelspeler	C&M
Trainer / coach	C&M, E&M
Tuin- en landschapsinrichter	N&T
Uitgever	E&M
Uroloog	N&G
Vastgoedadviseur	E&M
Veearts	N&G
Veiligheidskundige	C&M, E&M
Veredelaar	N&T
Verkeers- en beroepsvlieger, burgerluchtvaart	N&T, E&M
Verkeerskundige / mobiliteitsmanager	N&T, E&M
Verkoopmanager	E&M
Verloskundige	N&G
Verpleegkundige (HBO-V)	N&G
Vertaler	C&M
Vervoerskundige	E&M
Verzekeringsadviseur	E&M
Verzekeringsarts	N&G
Vliegtuigkundige, -technicus	N&T
Voedingsadviseur	N&G, E&M
Voedingsmiddelentechnoloog	N&T, N&G
Voorlichter	Alle profielen
Vrijtijdsmanager, -wetenschapper	E&M, C&M, E&M
Waterbouwkundige, -technoloog	N&T
Watermanager (aquatisch eco-technoloog)	N&T
Webdesigner	E&M
Werktuigbouwkundige	N&T
Wetenschappelijk onderzoeker	Alle profielen
Wiskundige	N&T

IV. Profielkeuze avond - QR-codes

Mijn interesses - Profielkeuzecafé
2023

Mijn drijfveren - profielkeuzecafé
2023

Mijn vakkenvoorkeur - Profielkeuz
ecafé 2023

41

42

